

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

MEHMET ŞENTÜRK VE BEKİR ŞENTÜRK/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru n° 13423/09)

KARAR

STRAZBURG

9 Nisan 2013

İşbu karar AİHS'nin 44/2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Karar şekli düzeltmelere tâbi tutulabilir.

Mehmet Şentürk ve Bekir Şentürk/Türkiye davasında,

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (İkinci Daire):

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

AndrásSajó,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

ve *Daire Yazı işleri Müdürü* Stanley Naismith'in,

katılımıyla oluşan mahkeme heyeti, 19 Şubat 2013 tarihinde yapılan kapalı karar toplantısı sonucunda aynı tarihli şu kararı almıştır:

USUL

1. Dava, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı Mehmet Şentürk et Bekir Şentürk («Başvuranlar») tarafından, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin («Sözleşme») 34. maddesi uyarınca Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan 17 Şubat 2009 tarihli başvurudan (n° 13423/09) ibarettir.

2. Başvuranlar, adli yardım kapsamında, İzmir Barosu avukatları S. Cengiz ve H. Ç. Akbulut tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti («Hükümet»), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlardan birinin annesi, diğ erinin ise eşi olan kişinin ve taşıdığı bebeğin ölümü nedeniyle Sözleşme'nin 2'nci maddesinin ihlal edilmiş olduğu başvuranlar tarafından ileri sürülmüştür. Başvuranlar aynı zamanda, bu ölümden dolayı manevi olarak elem duyduklarını belirtmiş ve ölen kişinin tedavi görmediği tüm süre boyunca çektiği ıstıraptan şikayetçi olmuşlardır (Sözleşme'nin 3'ncü maddesi). Başvuranlar ayrıca, yargılama süresinin aşırı uzunluğundan (Sözleşme'nin 6'ncı maddesi) ve etkili iç hukuk yollarının yokluğundan (13'ncü madde) şikâyetçi olmuşlardır. Son olarak, 1 numaralı Protokol'ün 1'nci maddesine dayanmaktadırlar.

4. Başvuru, 8 Temmuz 2010 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Ayrıca, Sözleşme'nin 29'ncü maddesinin 1'nci paragrafı uyarınca, Daire'nin davayı hem kabul edilebilirlik hem de esas bakımından birlikte hükme bağlayacağı kararlaştırılmıştır.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar, sırayla 1966 ve 1993 doğumlu olup, Bayraklı/İzmir'de ikamet etmektedirler.

A. Menekşe Şentürk'ün ölümünün gerçekleştiği koşullar

6. 11 Mart 2000 Cumartesi günü, saat 10 :30'a doğru, Mehmet Şentürk'ün (« birinci başvuran ») eşi ve Bekir Şentürk'ün annesi, hamileliğinin 34'ncü haftasındaki Bayan Menekşe Şentürk, şikayetçi olduğu ağrıları dolayısıyla eşi ile birlikte Karşıyaka Devlet Hastanesi'ne gitmiştir. Bayan Şentürk burada ebe G.E. tarafından muayene edilmiş ve ebe, Bayan Şentürk'ün doğum yapma zamanının henüz gelmemiş olduğu ve dolayısıyla da muayene için nöbetçi doktorun çağrılmasına gerek olmadığı sonucuna varmıştır.

7. Birinci başvuran bunun üzerine, eşini İzmir *Nevval Salih Alsancak İŞgören Devlet Hastanesi*'ne götürmüŐ ve 11:00 ila 11:30 sularında bu hastaneye varmıŐlardır. Bayan Şentürk, burada, ebe A.Y. tarafından muayene edilmiş ve ebe, birinci başvuranın eşinin doğum zamanının henüz gelmemiş olduğu, herhangi bir komplikasyon bulunmadığı sonucuna vararak, nöbetçi kadın hastalıkları ve doğum uzmanını muayene için çağırmamıŐtır.

8. EŞinin ağrılarının dinmemesi karŐısında, birinci başvuran, onu Atatürk EĞitim ve Araştırma Hastanesi'ne götürmüŐ ve saat 14:00'e doğru bu hastaneye varmıŐlardır. Bayan Şentürk burada, acil serviste bulunan bir intern olan doktor F.B. tarafından muayene edilmiş ve daha sonra üroloji servisine transfer edilmiş, üroloji servisinde ise ürolog doktor Ö.Ç. tarafından muayenesi gerçekteŐirilmiŐtir. Burada, ürolog doktor tarafından renal kolik teŐhisinde bulunulmuŐ ve ilaç yazılmıŐ, bir ağrı kesici verilmesi kararlaŐtırılmıŐ ve kendisine, doğumdan sonra muayene için tekrar gelmesi söylenmiştir.

9. Eve döndüklerinde, eşinin ağrıları hâlâ dinmemiŐ olduğundan, birinci başvuran eşini aynı günü akşamı Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne götürmüŐtür. Bayan Şentürk burada, önce acil servis doktoru S.A.A. tarafından muayene edilmiş, daha sonra kadın hastalıkları ve doğum servisine transfer edilmiş ve bu serviste, bir doktor ekibi tarafından muayene edilmiştir. Söz konusu doktor ekibi, bir ultrasonografi gerçekteŐirdikten sonra, taşıdığı bebeğin ölü olduğu ve ölü bebeğin alınması için Bayan Şentürk'ün hemen ameliyat edilmesi gerektiği sonucuna varmıŐlardır. Daha sonra, hastaneye yatırılma ve cerrahi müdahalenin ücretli olduğu ve 600 veya 700 milyon Türk Lirası tutarında bir depozitonun hastane döner sermayesine yatırılması gerektiği kendisine ifade edilmiştir. Birinci başvuran, bu meblağa sahip olmadığını beyan ettiğinden, eşi hastaneye yatırılmamıŐtır.

Acil servis doktoru S.A.A., birinci başvuranın eşinin, tıbbi personel olmaksızın özel ambulans ile İzmir Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne transfer edilmesini organize etmiştir.

10. Bayan Şentürk, ambulans ile transfer edildiği sırada, saat 23:00'e doğru hayatını kaybetmiştir.

B. Sağlık Bakanlığı soruşturması

11. Bu ölüm olayının meydana geliş koşulları hakkında, Sağlık Bakanlığı inceleme komisyonu tarafından 26 Ekim 2000 ve 23 Kasım 2000 tarihleri arasında bir soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma sırasında, birinci başvuran, ölen kişiye hastanede eşlik etmiş olanlar, ölen kişinin gitmiş olduğu çeşitli hastanelerin tıbbi personeli (ebeler ve doktorlar) ile kendisini İzmir Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götüren ambulans görevlisinin ifadesine başvurulmuştur.

12. 30 Ekim 2000 tarihinde ise, Menekşe Şentürk'ün hamileliğinin takip edildiği Karşıyaka semtindeki sağlık ocağında çalışan iki ebenin ifadelerine başvurulmuştur. Bu iki ebenin ifadelerine göre, Bayan Şentürk'ün kontrol amacıyla geldiği 3 Mart 2000 tarihinde bebeğin kalp atışları tespit edilememiş ve kendisine, bir ultrasonografi yapılması amacıyla en kısa zamanda bir hastaneye gitmesi önerilmiştir.

13. 31 Ekim 2000 tarihinde, Karşıyaka Devlet Hastanesi'nde ebe olarak çalışan ve Bayan Şentürk'ü muayene etmiş olan G.E.'nin ifadesine başvurulmuştur. İfade tutanağına göre, kendisi bebeğin kalp atışlarını duymuştu ve annenin oskültasyonu sırasında bebek yaşıyordu. Ebe, bebeğin kalbini bir doppler ile dinlediğini, bu cihazın dakika başına kalp atış sayısına ilişkin bilgileri sağladığını ve bu yüzden de sesi yakalayamamanın mümkün olmadığını belirtmiştir. Menekşe Şentürk'ün durumunun normal olduğu kanısına vardığından, ebe, ne ultrasonografi yapılmasına ne de oskültasyon için nöbetçi doktorun çağrılmasına gerek görmemiştir.

14.1 Kasım 2000 tarihinde, *Nevval Salih Alsancak İşgören* Devlet Hastanesi'nde ebe olarak çalışan A.Y.'nin ifadesine başvurulmuş ve kendisi, annenin oskültasyonu sırasında bebeğin kalp atışlarını duyduğunu, bebeğin o sırada yaşıyor olduğunu ve herhangi bir komplikasyon ile karşılaşmadığını, bu nedenle denöbetçi kadın hastalıkları ve doğum uzmanını çağırmadığını beyan etmiştir.

15. 9 Kasım 2000 tarihinde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi kadın hastalıkları ve doğum servisi doktorları T.K., S.A. ve Ö.Ö.'nün ifadesine başvurulmuştur. Bu doktorlar, bebeğin sezaryenle alınması gerektiği konusunda birinci başvuruları bilgilendirdiklerini beyan etmişlerdir. Kendileri tarafından, hastaya veya eşine, döner sermayeye 600 veya 700 milyon Türk Lirası yatırımları gerektiğinin söylenmesi hususunu yalanlamışlar ve böyle bir talebin kimden gelmiş olabileceğini bilmediklerini belirtmişlerdir. Bu doktorlar, aynı zamanda, hastanın durumunu nöbetçi uzman doktor S.Ö.'ye açıkladıklarını ve S.Ö.'nün hastayı muayene etmediğini ancak gördüğünü ve hasta ile ilgili tüm bilgilere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Her biri ayrıca şu ifadelerde bulunmuştur:

«(...)bebeğin ölmüş olduğu ve sezaryen ile alınması gerektiği hastanın eşine açıklandı. (...) Hastaya asla bu operasyonun yapılması için 600-700 milyon Türk Lirasını döner sermaye hesabına yatırması gerektiğini söylemedim. (...) Kimin söylediğini bilmiyorum (...) Hastaneye yatırılmanın kabul edilmediğine ilişkin ifadenin altındaki imza, hasta Menekşe Şentürk'e aittir. (...) Hastaya veya yakınına asla döner sermayeye para yatırmadıkları takdirde (...) ameliyat yapamayacağımızı söylemedim (...). Hastanın kendisi, söz konusu parayı yatıramayacağını söyleyerek, hastaneye yatırılmayı reddetmiş ve belgeleri imzalamıştır. Hastanın eşi, söz konusu meblağı ödeyemeyeceğini belirtmiş, hastaneye yatırmaya karşı çıkmış ve hastayı Konak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götüreceğini söylemiştir (...) Meslektaşlarım ve ben, bir ekip olarak, hastanın eşine (...) bebeğin mutlaka alınması gerektiğini ve hastayı götürmemesi gerektiğini açıkladık, ancak bunu kendisine kabul ettiremedik (...)»

Aynı gün başvuru ifadesinde, olay akşamı nöbetçi doktor olan Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi kadın hastalıkları ve doğum uzmanı S.Ö., T.K. tarafından hastanın durumu hakkında bilgilendirildiğini ve hastanın hastaneye yatırılmasını önerdiğini beyan etmiştir. Ayrıca, hastanın eşi ile görüşmediğini, döner sermayeye para yatırılması gerektiği yönünde bir beyanda bulunmadığını ve hastaneye yatırılmanın önerildiği ancak bu önerinin hastanın eşi tarafından reddedildiği konusunda hastayı muayene eden ekip tarafından bilgilendirildiğini ifade etmiştir.

16. 23 Kasım 2000 tarihinde, tıp uzmanlarından oluşan bir komisyon, aşağıdaki sonuca varan bir rapor hazırlamıştır:

« 1. Hemşire G.E. Menekşe Şentürk'ü muayene etmiş ve durumunun nöbetçi doktorun çağrılmasını gerektirmediği sonucuna varmıştır. Doktorun çağrılması gerektiği halde, hemşire, buna gerek duymamıştır. Böyle bir durumda, hastaların uzman bir doktor tarafından muayene edilmeleri temel prensiptir ve bir hemşire, durumun ağırlığını değerlendirebilecek [yeterli] bilgi seviyesine sahip değildir. Gelen tüm hastalar için hemşirenin uzman doktoru çağırması gerekmektedir.

2. Ebe ve hemşire A.Y., hastanın durumu hakkında tanı yapabilecek kadar yeterli bilgi seviyesine sahip değildi. Hastanın uzman bir doktor tarafından muayene edilmesi gerekirdi. Aslında, doğru bir tanı yapılabilmesi için, polikliniğe gelen tüm hastaların uzman bir doktor tarafından muayene edilmeleri gerekmektedir.

Acil serviste hizmet veren nöbetçi doktor, F.B.'nin, KHD¹ konsültasyonu istemesi gerekirdi. Yalnızca, o sırada hastayı muayene eden doktor, bu semptomların hamileliğe ilişkin bir komplikasyona işaret ettiğini belirleme imkânına sahipti.

Nöbetçi ürolog doktor Ö.Ç., hastayı yalnızca ürolojik bakımdan muayene etmiştir. Hâlbuki (...) genel bir muayene yapabilir ve KHD konsültasyonu isteyebilirdi. Yalnızca, o sırada hastayı muayene eden doktor, bu semptomların hamileliğe ilişkin bir komplikasyona işaret ettiğini belirleme imkânına sahipti.

3. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi nöbetçi uzman doktorlarının, hastanın klinik semptomlarını dikkate alarak hastaneye yatırılması için ısrar etmeleri gerekirdi.

---

1. *Kadın Hastalıkları ve Doğum*

4. Ambulansta tıbbi personel bulunmasının, sonuç üzerinde herhangi bir etkisi olmayacaktı.

Bugün itibarıyla mevcut bilgiler bakımından, ölüm nedeni tam olarak belirlenememektedir. Ölüm nedeninin kesinlik kazanması ancak otopsi ile ortaya konulacak ve yukarıda bahsi geçen personelin ihmali dolayısıyla [olası] sorumluluğunun kesin olarak belirlenebilmesini sağlayacaktır (...)

Ölüme yol açan nedenler : 1. Uterus rüptürü 2. Mezodermde emboli 3. Plasentanın ayrılması 4. Düşük olasılıklı ağır preeklampsi ».

17. 24 Kasım 2000 tarihinde, Sağlık Bakanlığı Başmüfettişi tarafından, bu bilirkişi raporu ve olay ile ilgili çeşitli tarafların tanıklıkları ışığında, bir rapor düzenlenmiştir. Bu rapora göre, sırayla Karşıyaka Devlet Hastanesi ve *Nevval Salih Alsancak İşören* Devlet Hastanesi'nde çalışan ebeler G.E. ve A.Y., ağırları devam etmesine rağmen hastayı, nöbetçi doktor tarafından muayene yapılmaksızın evine göndererek, görevlerinin gerektirdiği ödevi yerine getirmemişlerdir. Yine bu rapora göre, Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan doktorlar F.B. ve Ö.Ç., hastanın bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanı tarafından muayene edilmesini talep etmedikleri veya hastayı bu yönde yönlendirmedikleri için görevlerinin gerektirdiği ödevi yerine getirmemişlerdir. Diğer yandan, bu soruşturma raporuna göre, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın hastalıkları ve doğum servisi doktorları T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö.'nün sorumluluğu konusunda bir şikayet raporu düzenlenmiş olduğundan, bu kişiler hakkında ayrıca görüş bildirmeye gerek kalmamıştır. Başmüfettiş, İzmir Sağlık Müdürlüğü tarafından ambulans şirketi hakkında ayrı bir rapor sunulmuş olduğundan, ilgili ambulans şirketinin sorumluluğu hakkında da aynı sonuca varmıştır.

Soruşturma raporu bununla birlikte, doktorlar T.K., H.V., S.A., ve Ö.Ö.'nün, ihmal, dikkatsizlik ve deneyimsizlikleri sonucu Menekşe Şentürk'ün ölümüne neden olarak yükümlülüklerini yerine getirmediklerini belirtmiştir. Son olarak, komisyona göre, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

Hastanesi doktoru S.A.A.'nın, ölen kişinin transferi sırasında hiçbir kusurunun bulunmadığı sonucuna varmıştır.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde meydana gelen olaylar hakkındaki soruşturma raporunda yer alan bazı tespitler şöyledir:

« Acil servisteki muayenesinden sonra (...), Menekşe Şentürk doğum servisine transfer edildi (...)Hamileliğinin 34'ncü haftasındaki Menekşe Şentürk, doğum servisindeki nöbetçi ekip tarafından muayene edildi. Nöbetçi ekip tarafından ultrasonografi sırasında (...), bebeğin kalp atışları tespit edilemedi ve öldüğü sonucuna varıldı (...)Hastanın yakınları, annenin sağlığının korunması için çocuğun alınması gerektiği konusunda bilgilendirildiler (...) Bununla birlikte, hasta yakını tarafından hastane masraflarını ödeme gücünün bulunmadığı beyan edildiğinden, (...) nöbetçi ekip, hastayı hastaneye yatırmamış ve bu durumdaki hastayı, hastaneye yatırılmayı reddettiğine ilişkin imzasını aldıktan sonra İzmir Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne nakletmişlerdir (...) Hâlbuki Kanuna göre, hastayı kabul ettikten, muayenesini yaptıktan, tanıyı gerçekleştirdikten ve nihayetinde hastayı tedavi ettikten sonra masraflara ilişkin usullere girişmeleri gerekmektedir. Doktorlar, hastanın ağrıları devam etmesine ve acil bir durum sergilemesine rağmen hastayı tedavi etmeksizin gönderdikleri ve böylelikle ölümüne neden oldukları için ödevlerini yerine getirmemişlerdir ».

Bu soruşturma raporunda çeşitli ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerden bazıları şöyledir:

« Mehmet Şentürk'ün ifadesi:(...)11 Mart 2000 Cumartesi günü, saat 10:00'a doğru, (...) sekiz aylık hamile eşimi, şikayetçi olduğu şiddetli ağrılardan dolayı Karşıyaka Devlet Hastanesi Acil servisine götürdüm. Komşumuz N.S. de bizimle birlikteydi (...) Eşimin Karşıyaka Devlet Hastanesi'nde muayenesi yapıldı (...) bana, hiçbir şey yapamayacaklarını çünkü ultrason cihazının kapalı olduğunu (...) bu yüzden, eşimi Alsancak Devlet Hastanesi'ne götürmemin daha yerinde olacağını söylediler (...) Eşimi, Alsancak Devlet Hastanesi Acil servisine saat 11:15 sularında götürdüm. Alsancak Devlet Hastanesi Acil servisi sorumluları, (...) bana personel sıkıntısı çektiklerini ve ultrason cihazının kapalı olduğunu söylediler. (...) Oradaki görevliler, bana, eşimi bir başka hastaneye götürmem gerektiğini söylediler. Bunun üzerine, eşimi Atatürk Yeşilyurt Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne götürdüm (...) Eşimi buradaki doğum servisi götürdüğümde saat yaklaşık olarak öğle vaktiydi (...) Doktor

bana, eşimi üroloji servisine götürmemi söyledi (...) Eşimi, üroloji servisine götürdüm. Burada, üroloji testleri yaptılar ve böbrek ultrasonografisi çektiler (...) [Eşim], Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Acil Servisinde üç ya da dört saat boyunca bir sedye üzerinde bekledi. Ağrıları, daha şiddetli bir hal aldı. Bunun üzerine, acil servis şefini görmeye gittim. Şefe, eşimin kendisini çok kötü hissettiğini söyledim ve üroloji servisinden bir doktorun kendisini muayene etmesini talep ettim (...) Eşim, ürolog doktor tarafından muayene edildi (...) Doktor, muayeneden sonra şunları ifade etti : « doğuma kadar geçmesi gereken bir süre var, şu an için hiçbir şey yapamayız, acil servis tarafından kendisine bir ağrı kesici verilmesini sağlayınız ve götürünüz». Doktor bir reçete düzenledi. (...) Doktora, eşimin sekiz aylık hamile olduğunu ve ilaçların bu bakımdan zararlı olup olmadığını sordum. O da, bu ilaçların her zaman kullanılmaması gerektiğini, yalnızca ağrılar arttığı zaman kullanılması gerektiğini belirtti (...) Bir ağrı kesici verildi ancak hangi tür bir ağrı kesici olduğunu bilmiyorum (...) Eşimin ağrıları buna rağmen dinmedi (...) Eşimi, eve götürdüğümde saat yaklaşık olarak 18:30'du (...) Akşam, saat 20:30 gibi, eşimin durumunun daha da kötüleştiğini gördüm ve Ö.A.G. ile birlikte (...) eşimi, Ege Üniversitesi Hastanesi'ne götürdük (...) Eşimi muayene eden doktor (...) bana, bebeğin ölmüş olduğunu söyledi (...) Kendisine, eşimi kurtarmasını söyledim (...) Doktor bana, çocuğun ameliyatla alınması için 600-700 milyon lirayı döner sermayeye yatırmam gerektiğini söyledi. (...) Kendisine, üzerimde bu kadar paranın olmadığını, ancak eşimi ameliyat etmesini, gerekli belgeyi imzalayacağımı ve ödeyeceğimi söyledim. Doktor bana, parayı yatırmam gerektiğini söyledi (...) ben de, ne yapabileceğimi kendisine sordum (...) Bana, eşimi hemen Konak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götürmemi söylediler (...) Bir ambulans çağırdık (...), orada bulunan bir kadına, eşime bir hasta bakıcının eşlik edip etmeyeceğini sordum. Aldığım yanıt: « Hasta bakıcı göndermediler » oldu.(...) Yola koyulduk (...)Konak Hastanesi'ne vardık (...) görevliler bana eşimin öldüğünü söylediler (...) Eşim, kendisini götürdüğüm hastanelerde gerektiği gibi karşılanmadı. Karşıyaka Devlet Hastanesi'nde, Alsancak Devlet Hastanesi'nde veya Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde en azından bir ultrasonografi yapılmış olsaydı ve bana, bebeğin öldüğü söylenmiş olsaydı, henüz gün içi olduğundan, ameliyat parasını toplayabilir ve eşimi kurtarabilirdim. Eşimin 3 Mart 2000 tarihinde Bayraklı sağlık ocağında muayene edildiği ve bebeğin kalp atışlarının duyulmadığı konusunda bilgilendirilmedim (...) 3 Mart 2000 tarihinden bir veya iki gün önce, eşim bana, merdivenlerin son iki basamağında ayak bileğini

burkluğunu ve merdiven korkuluğuna çarptığını (...) ancak herhangi bir ağrı hissetmediğini ve bu yüzden de doktora gitmeye gerek olmadığını söylemişti (...)

Ö.A.G.'nin ifadesi: (...)hastayı, Ege Hastanesi acil servisine götürdük (...). Doktorlardan biri, bana durumunun ağır olduğunu söyledi. Döner sermayeye 700 milyon lira yatırım, dedi. (...) Bunu söyleyen doktorun adını bilmiyorum. Saat 22:00 civarıydı. Üzerimde 150 milyon lira vardı. Doktora bu kadar param olduğunu, bu parayı yatırabileceğimi ve kalan kısmı için bir belge imzalayabileceğimi belirttim. (...) Mümkün olamayacağını ve ameliyat edemeyeceğini söyledi. Ameliyat etmesi için ısrar ettim. Yine reddetti. Bu durumda ne yapabileceğimi sordum (...) Onu, Konak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götürebileceğimizi söyledi. O sırada, hastayı kendi isteğimizle çıkardığımızla ilişkin bir kâğıdı bize zorla imzalatıldılar (...)

Ahmet Y.'nin ifadesi: (...)Menekşe Şentürk'ü Ege Üniversitesi Hastanesi'ne saat 21:00'e doğru götürdük. Onu hemen acil servise yönlendirdiler. Bir kadın doktor tarafından muayene edildi (...) Doktor bize bebeğin ölmüş olduğunu söyledi (...) Doktor, bebeğin hemen ameliyatla alınması gerektiğini ifade etti (...) Doktor, operasyon için hastaneye 700 milyon yatırılması gerektiğini söyledi. Hastanın kocası, tutarın tamamını hemen ödemesinin mümkün olmadığını, kısmen ödeyebileceğini (...), kalan kısım için ise bir kağıt imzalayıp sonra ödeyebileceğini söyledi. Doktor, bu konuyu vezne ile görüşeceğini söyledi. Vezne görevlileri, bu tutarın tamamının ödenmesi gerektiğini belirttiler. Daha sonra, hastayı muayene eden doktor ile tekrar görüştük. Kendisine, parayı yatıramadığımızı ve ne yapabileceğimizi sorduk. O da, hastayı hemen Konak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götürmemizi söyledi (...)

S.A.A.'nin ifadesi: (...)Menekşe Şentürk, 11 Mart 2000 tarihinde karın ağrıları şikâyeti ile acil servise geldi (...) Hastayı kabul ettim (...) muayenesini yaptım (...)ve kendisini kadın hastalıkları ve doğum servisine gönderdim. Doğum servisindeki kontrolünden yaklaşık yarım saat sonra, hasta, acil servise geri döndü (...) Hastanın kocası, doğum servisindeki doktorların kendisine bebeğin ölmüş olduğunu söylediklerini (...) ve eşinin hastaneye yatırılması gerektiğini söyledi. Neden hastayı yatırmadıklarını ve tekrar acil servise geri getirdiklerini sordum. Hastanın kocası, kendisinden masraf talep edildiğini (...) ve söz konusu tutarı ödeyemediği için Konak Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne götüreceğini söyledi. O sırada, perişan ve üzgün bir haldeydi. Kendisine sakin bir şekilde, bebeğin anne karnından hemen alınması gerektiğini, eşini alıp, bebeğin alınması amacıyla hemen hastaneye yatırması gerektiğini (...) aksi takdirde, annenin hayatının tehlikeye gireceğini belirttim (...) Bu

söylediklerime rağmen, hastanın kocası, hasta muayene fişine şunları yazdı : «Doktorların tavsiyelerine rağmen, hastaneye yatırmayı reddettik » ve belgeyi imzaladı. Bu ifadelerin yazılması için herhangi bir baskı uygulamadım (...) hastanın kocası, Kadın hastalıkları ve doğum Hastanesi doktorlarının kendisine, yanlış hatırlamıyorsam, 400 milyon yatırılması gerektiğini söylediklerini aktardı (...)

Özel ambulans şirketi şoförü M.D.'nin ifadesi :(...) 11 Mart 2000 tarihinde, saat 22 :30'a doğru, hastayı doğum servisinden aldım ve acil servise götürdüm. Acil serviste, başhemşire S.T.'den, ambulans için bir hasta bakıcı vermesini istedim. Bana, bunun mümkün olmadığını söyledi. Daha sonra, hastayı transfer eden acil servis doktorundan ambulans için bir hasta bakıcı vermesini istedim. Ancak, O da bunu yapamayacağını, bebeğin anne karnında öldüğünü ve anneyi hemen Konak Hastanesi'ne götürmem gerektiğini söyledi(...) Hastayı ambulansa yerleştirdim (...) Hastanın kocası, hastanın yanına oturdu (...) Ambulansta hasta bakıcı personel bulunmuyordu (...) Hastayı ambulansa koymadan önce, Ege Hastanesi acil servisinin önünde (...), hasta, bana, kendisini götürmememi söylüyordu (...) Saat 22 :40 civarıydı. Konak'a vardığımızda (...) hastanın ölmüş olduğunu gördüm (...) Açıkladığım üzere, (...) ambulanda hasta bakıcı personelin bulunmayış nedeni, (...) servis hemşiresinin bir başka hastanın transferi ile meşgul olmasıydı (...)doktorlar ve hastanenin bir hemşiresi (...) hastanın ölü geldiğini söylediler. Morg bulunmadığını ve Ege Üniversitesi Hastanesi morguna götürmemiz gerektiğini söylediler (...) »

Kaydedilen ifadelere göre, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nin dört doktoru, yani, T.K., S.A., Ö.Ö. ve S.Ö., başvurana veya ölen kişiye, söz konusu ameliyatın yapılması için para yatırılması gerektiğini söylemiş olduklarını yalanlamışlardır.

C. Tıbbi personele karşı yapılan ceza kovuşturması

1. Doktorlar T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö. hakkında yapılan ceza kovuşturması

18. 26 Şubat 2001 tarihinde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi yönetimi tarafından, doktorlar T.K., H.V., S.A., ve Ö.Ö. ile ilgili bir soruşturma başlatılmıştır.

19. 10 Eylül 2001 tarihinde, yönetim, bu doktorlara karşı cezai takibata yer olmadığı sonucuna varmıştır.

20. 26 Ağustos 2002 tarihinde, doktorlardan oluşan bir inceleme komisyonu, söz konusu doktorların herhangi bir kusurlarının bulunmadığı ve bu nedenle de kendileri hakkında kovuşturma yapılmasına gerek olmadığı sonucuna varmıştır.

21. 24 Ekim 2002 tarihinde, birinci başvuran, yaşam hakkına ilişkin hükümler içeren Sözleşme'nin 2'nci, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 3'ncü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesine dayanarak bu karara itiraz etmiştir. Ayrıca, komisyonun yürürlükteki mevzuatı ve Ege Üniversitesi'nin tedavi ve bakım masrafları ödenemediği zaman acil hasta yatırma durumlarına ilişkin uygulamasını göz önüne alması gerektiğini ileri sürmüştür.

22. 22 Ocak 2003 tarihinde, Danıştay, inceleme raporunu iptal etmiştir. Danıştay'a göre, komisyon, yaşamı tehlikede olan ve dolayısıyla acil tıbbi müdahale gerektiren bir hastanın tedavi altına alınması bakımından hastanelerde yerine getirilmesi gereken koşulları dikkate almamıştır. Yine Danıştay'a göre, incelemenin, uyuşmazlık konusu olgular bakımından sorumluluğunun tespiti amacıyla, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi kadın hastalıkları ve doğum uzmanı nöbetçi doktor Ö.'yü içerecek şekilde genişletilmesi komisyon tarafından talep edilmemiştir. Danıştay'a göre, bu boşlukların doldurulması gerekmektedir.

23. 23 Ocak 2004 tarihinde, ilgili doktorlar tarafından ne bir ihmal ne de bir dikkatsizlik sergilenmediği kanısındaki inceleme komisyonu, soruşturmaya gerek olmadığı yönünde yeni bir rapor düzenlemiştir. Komisyona göre, dosya, hastaneye yatırılmayı gerektiren acil tıbbi durumlarda, hastane masrafının ödenmemesi halinde ne yapılması gerektiğini belirlemeye imkân vermemektedir.

24. 25 Şubat 2004 tarihinde, birinci başvuran, yaşam hakkına ilişkin hükümler içeren Sözleşme'nin 2'nci, İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 3'ncü ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesine dayanarak bu karara karşı da itirazda bulunmuştur. Birinci başvuran, S.Ö.'nün incelemeye kapsamına alınmaması, inceleme usulünde bir eksiklik oluşturduğundan, incelemeye dâhil edilmesini talep etmiştir.

25. 14 Nisan 2004 tarihinde, Danıştay, dosyayı Ege Üniversitesi Rektörlüğü'ne göndermiştir.

26. 16 Mayıs 2005 tarihinde, inceleme komisyonu, ilgili doktorlar T.K., H.V., S.A., Ö.Ö. ve S.Ö. tarafından ne bir ihmal ne de bir dikkatsizlik sergilenmediği gerekçesiyle, yine soruşturmaya gerek olmadığı yönünde yeni bir rapor düzenlemiştir.

27. Birinci başvuran, 13 Haziran 2005 tarihinde, bu karara karşı Danıştay'a başvurmuştur.

28. Danıştay, 27 Eylül 2005 tarihinde, başvuranın talebini haklı görerek, doktorların kendilerine atfedilen filleri işledikleri yönünde yeterince kanıt bulunduğunu belirtmiştir. Danıştay, bu kapsamda, söz konusu doktorların ölümdeki sorumluluk payını 4/8 olarak tayin eden 20 ve 21 Mayıs 2004 tarihli Sağlık Yüksek Kurulu raporuna (aşağıdaki 45'nci paragraf) dayanmıştır. Danıştay, bu nedenle, cezai takibat başlatılması gerektiğini belirterek, dosyayı savcılığa intikal ettirmiştir.

29. 17 Kasım 2005 tarihinde, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi, Danıştay'ın dosyayı kendisine savcılık iddianamesi olmaksızın doğrudan göndermiş olduğunu tespit etmiş ve kamu davasının açılması, iddianameye bağlı olduğundan, T.K., H.V., S.A., Ö.Ö. ve S.Ö. hakkında başlatılan kovuşturmayı sonlandırmıştır.

30. 21 Nisan 2006 tarihinde, İzmir Cumhuriyet savcısı, doktorlar T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö. hakkında bir iddianame sunmuş ve kasıtsız olarak ölüme sebebiyet vermektan dolayı mahkumiyet talep etmiştir (Ceza Kanunu'nun 455'nci maddesinin 1'nci fıkrası).

31. 11 Eylül 2006 tarihinde, birinci başvuran, davaya müdahil olarak katılma talebinde bulunmuş ve bu talep aynı gün, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir.

2. Ebe G.E. hakkındaki kovuşturma

32. 1 Mart 2001 tarihli bir kararıyla, Karşıyaka Kaymakamı, ebe G.E.'ye karşı mesleki ödevlerine yerine getirmediği gerekçesiyle ceza soruşturması yapılması izni vermiştir.

33. 25 Nisan 2001 tarihinde, Karşıyaka Cumhuriyet savcısı, ilgili hakkında, mesleki ödevlerini yerine getirmediği gerekçesiyle cezai takibat başlatmış ve (Ceza Kanunu'nun 230'ncü maddesinin 1'nci fıkrası) mahkûmiyetini talep etmiştir.

34. 23 Ekim 2001 tarihinde, Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi, olay günü bir diğer ebenin daha nöbetçi olması, ölen kişiyi kontrol eden ve muayene için uzman doktoru çağırmaksızın evine gönderenin sanık olup olmadığı saptanmadığından beraatine karar vermiştir. Asliye Ceza Mahkemesi ayrıca, ölen kişiyi kontrol eden ve evine gönderen kişinin sanık olmasının tespiti halinde dahi, ödevini yerine getirmeyişinin kasıtlı olmadığı ve bu nedenle de suçun kurucu unsurlarının bir araya gelmediğini eklemiştir.

35. Bu karar, 31 Ekim 2001 tarihinde kesinleşmiştir.

36. 14 Haziran 2005 tarihinde, birinci başvuran, G.E.'nin eşinin ölümünden 2/8 oranında sorumlu tutulduğu Yüksek Sağlık Kurulu raporunda (aşağıdaki 45'nci paragraf) varılan sonuçlara dayanarak, bu ebeye karşı başlatılan cezai kovuşturmanın tekrar açılmasını talep etmiştir.

37. 12 Ekim 2005 tarihinde, birinci başvuran, G.E.'ye karşı başlatılan kovuşturmayla müdahil olarak katılma talebinde bulunmuştur.

38. 9 Mart 2006 tarihinde, Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi, ceza kovuşturmasının başlatılması talebini haklı görmüş ve bu dava ile İzmir

Asliye Ceza Mahkemesi önündeki davanın birleştirilmesine karar vermiştir (aşağıdaki 51 ve devamı paragraflar). Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi aynı zamanda, bu iki yargı yeri arasındaki yetki uyuşmazlığının çözülmesi amacıyla, Yargıtay Ceza Dairesi'ne başvurmuştur.

39. 12 Haziran 2006 tarihinde, Yargıtay, söz konusu ceza davalarının birleştirilmesine ve Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi'nin davayı görmeye yetkili mahkeme olduğuna hükmetmiştir.

3. *A.Y., F.B. ve Ö.Ç. hakkındaki kovuşturma*

40. 14 Mart 2001 tarihinde, Konak Kaymakamı tarafından, ebe A.Y. ve doktorlar F.B ve Ö.Ç. hakkında ceza soruşturması başlatılması izni vermiştir.

41. 12 Ekim 2001 tarihinde, İzmir Cumhuriyet savcısı tarafından, bu kişiler hakkında cezai takibat başlatmış ve (Ceza Kanunu'nun 230'ncu maddesinin 1'nci fıkrası) mahkûmiyetlerini talep etmiştir.

42. 12 Nisan 2002 tarihinde, birinci başvuran tarafından, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi önündeki davaya müdahil olarak katılma talebinde bulunmuş ve aynı gün yapılan duruşmada bu talep kabul edilmiştir.

43. 13 Kasım 2002 tarihinde, birinci başvuran tarafından, bebeğin ölümünden ne kadar zaman sonra eşinin öldüğünün belirlenmesi amacıyla adli tıp kurumunca bilirkişi incelemesi yapılması talebinde bulunulmuştur.

44. 24 Şubat 2003 tarihinde, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi, sanıkların sorumluluklarının varlığını ve sorumluluk oranlarını belirlemesi amacıyla dava dosyasını Yüksek Sağlık Kurulu'na göndermiştir.

45. 20 ve 21 Mayıs 2004 tarihlerinde, Yüksek Sağlık Kurulu, başlıca kısımlarının özetleri aşağıda belirtilen kararını vermiştir:

« Dosya, belgeler ve kanıtlar üzerinde yapılan inceleme sonucunda, Kurul, şu sonuca varmıştır:

- hastanın kontrolü sırasında durumu doğru bir şekilde değerlendiremeyen ve hastanın şikayetlerine rağmen, nöbetçi kadın hastalıkları ve doğum uzmanını çağırmayan ebeler G.E. ve A.Y., 2/8 oranında sorumludurlar;
- hastaneye, hamileliğinin 34'ncü haftasında geldiği halde, yüksek tansiyon sorunu olan ve şiddetli ağrılardan şikayet eden hastayı bir kadın hastalıkları ve doğum uzmanına da göndermeyip, yalnızca uzmanlık alanları kapsamında muayene eden doktorlar Ö.Ç. ve F.B., 3/8 oranında sorumludurlar ;
- sağlık durumu transferi kaldırarak ölçüde olmamamsına rağmen, parası olmadığı gerekçesiyle hastayı sosyal sigortalılar merkezine yanında destek verecek biri olmaksızın gönderen Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Doğum servisi nöbetçi doktorları T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö., annenin ölümünden 4/8 oranında sorumludurlar. »

46. 1 Şubat 2005 tarihinde, Yüksek Sağlık Kurulu raporu ilgili mahkemeye ulaşmış ve sanıkların sorumluluklarının tespit edildiği ancak bunun 8/8 oranı temelinde yapılmadığı görülmüştür.

47. 14 Mart 2005 tarihinde, birinci başvuran, mevcut davada yargılanan sanıklar dışında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan başka doktorların da sorumluluklarının olduğu sonucuna varan Yüksek Sağlık Kurulu raporuna dayanarak bu kişiler hakkında bir iddianame hazırlanması talebinde bulunmuştur.

48. 17 Mart 2005 tarihindeki duruşmanın sonunda, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi tarafından, Ceza Kanunu'nun 455'nci maddesi uyarınca, ek iddianame hazırlaması amacıyla dava dosyası Cumhuriyet savcısına tevdi edilmiştir.

49. 25 Mart 2005 tarihinde, İzmir Cumhuriyet savcısı, sanıkların kasıtsız ölüme sebebiyet vermektense dolayı mahkûm edilmeleri için ek bir iddianame hazırlamıştır (Ceza Kanunu'nun 455'nci maddesinin 1'nci fıkrası).

50. 4 Temmuz 2006 tarihinde, birinci başvuran, İzmir Asliye Ceza Mahkemesi'nden, yargılananın en kısa sürede sonuçlandırılması talebinde bulunmuştur. Başvuran, Sözleşme'nin 6'ncı maddesine dayanarak, bu yargılamanın, davasının makul bir süre içinde hakkaniyete uygun olarak

sonuçlandırılması hakkını ihlal ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, yargılama süresinin uzamasının zamanaşımına neden olacağı ve böylelikle maddi ve manevi zarar elde etme imkânından mahrum kalacağı için mülkiyet hakkını ihlal edeceğini vurgulamıştır.

51. İzmir Asliye Ceza Mahkemesi, 30 Ocak 2007 tarihinde, önündeki mevcut davayı, kasıtsız ölüme sebebiyet vermeden dolayı doktorlar T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö. hakkında açılmış dava ile birleştirme kararı almıştır.

4. Davaların birleştirilmesinden sonraki ceza yargılaması

52. 7 Mayıs 2007 tarihinde, birinci başvuranın avukatı, bu kişinin 18 yaşından küçük oğlu adına müdahillik talebinde bulunmuştur. Aynı zamanda yargılama süresinin uzunluğundan şikayetçi olan avukat, zamanaşımı riskine dikkat çekmiştir. Avukat, ayrıca, müvekkilinin eşinin ölümü dolayısıyla uğramış olduğu zarar kapsamında, müvekkili için 60 000 Türk Lirası (TRY) ve müvekkilinin oğlu için 50 000 TRY manevi tazminat ile her ikisi için 30 000 TRY maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

53. 8 Mayıs 2007 tarihli duruşmanın sonunda, Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi, daha önce İzmir Asliye Ceza Mahkemesi önündeki yargılamada adı sanıklar arasında bulunan doktor S.Ö.'den iddianamede hiç bahsedilmediğini tespit etmiştir. Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi bu nedenle, yargılamayı sonlandıran karardan (yukarıdaki 29'ncü paragraf) sonra S.Ö. hakkında takipsizlik kararı verilip verilmediğinin tespitini ya da bunun bir hatadan ibaret olup olmadığının açıklanmasını talep etmiştir. Belirtilen son durumun söz konusu olması halinde, hatanın giderilmesi gerektiği belirtilmiştir.

54. 27 Kasım 2007 tarihli duruşma sırasında, Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi, Savcının, S.Ö. hakkında herhangi bir takipsizlik kararı verilmediği ve bunun bir hatadan kaynaklandığı şeklindeki yanıtını almıştır.

Karşıyaka Asliye Ceza Mahkemesi, bu kapsamda tedbirler alınması talebinde bulunmuştur.

55. 11 Şubat ve 18 Mart 2008 tarihlerinde sunduğu belgeler ile, başvuranın avukatı, yargılama süresinin uzunluğundan şikâyet etmiştir.

56. 12 Şubat 2008 tarihli duruşma sırasında, Asliye Ceza Mahkemesi, S.Ö.'ye karşı başlatılan kovuşturmanın mevcut yargılama üzerinde bir etkisinin bulunmadığını ve dava dosyasının oyalanmasına neden olabileceğini tespit etmiştir. Bu nedenle, bu kişiyle ilgili kovuşturmanın sonucunu beklemekten vazgeçmiştir.

57. 18 Mart 2008 tarihinde, Asliye Ceza Mahkemesi, A.Y., Ö.Ç., F.B., T.K., H.V., Ö.Ö. ve S.A.'nın kasıtsız ölümüne sebebiyet vermektan dolayı suçluluklarına hükmetmiş ve sanıkları iki yıl hapis cezası ile 91 TRY para cezasına çarptırmıştır. Asliye Ceza Mahkemesi, Ceza Kanunu'nun ceza indirimine dair hükümleri uyarınca, A.Y.'nin cezasını 468 TRY para cezasına; Ö.Ç. ve F.B.'nin cezasını 703 TRY para cezasına, ve T.K., H.V., S.A. ile Ö.Ö.'nün cezalarını 937 TRY para cezasına çevirmiştir. Diğer yandan, tüm bu cezaların ertelenmesine karar verilmiştir. Asliye Ceza Mahkemesi, sanık G.E.'ye yönelik mahkumiyet talebini, Yüksek Sağlık Kurulu raporu ile 2/8 oranında sorumluluğu yönünde karar verilmiş olmasına rağmen, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 314'ncü maddesi uyarınca bu durum kendisi hakkında ceza kovuşturmasına yeniden başlanması için yeterli bir neden oluşturmadığından reddetmiştir. Asliye Ceza Mahkemesi, bu nedenle, kendisi hakkında birinci ceza davasında verilmiş olan beraat kararını haklı bulmuştur.

Asliye Ceza Mahkemesi kararının gerekçesi şöyledir:

« (...) dosyanın tümünden çıkan sonuç : – sekiz aylık hamile Menekşe Şentürk'ün, şiddetli ağrılarından dolayı, 11 Mart 2000 tarihinde, İzmir Karşıyaka Devlet Hastanesi'ne eşi tarafından götürüldüğü ; – burada ebe G.E. tarafından kontrol

edildiği(...), doktorun durumdan haberdar edilmediği, hiçbir önlem alınmadığı ve doğum henüz başlamadığından dolayı hastanın gönderildiği; – hastanın daha sonra Alsancak Devlet Hastanesi acil servisine götürüldüğü, ve burada ebe A.Y. tarafından kontrol edildiği, doğum henüz başlamadığından dolayı hastanın gönderildiği; – daha sonra, saat 14:00'e doğru Yeşilyurt Atatürk Tıp Merkezi Acil servisine götürüldüğü ve burada doktor F.B. tarafından muayene edildiği, sol tarafındaki ağrılardan dolayı üroloji servisine yönlendirildiği, bu serviste doktor Ö.Ç. tarafından yapılan muayenesi sonucunda renal kolik tanısı yapıldığı ve kendinse bir ağrı kesici verildiği ve gönderildiği ; – hastanın eşi kendisini eve götürdükten sonra ağrıların daha da artmasından dolayı (...) hastanın Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne götürüldüğü, buradaki acil servis doktoru tarafından (...)Kadın hastalıkları ve doğum Hastanesi'ne gönderildiği; ve bu hastanede, hastanın sekiz aylık hamile olduğu ancak, bebeğin kalp atışlarının duyulmadığının tespit edildiği ; doktorun bebeğin alınması yönündeki beyanına rağmen, maddi olanaksızlıklar nedeniyle hastanın hastaneye yatırılması teklifinin kabul edilmediği ; – hastanın bu nedenle, İzmir Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi'ne transfer edildiği ancak yolda öldüğü ; – bu olaya ilişkin olarak düzenlenen Sağlık Yüksek Kurulu raporuna göre, ebeler G.E. ve A.Y.'nin 2/8, doktorlar Ö.Ç. ve F.B.'nin 3/8, doktorlar T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö.'nün ise 4/8 oranında sorumluluklarının tespit edildiği; – bu durumda, bu sanıkların kendilerine atfedilen suçtan dolayı cezalandırılmalarının gerektiği (...) »

58. 21 Mayıs 2008 tarihinde, başvurular, temyiz yoluna müracaat etmişlerdir. Başvuranlar, temyiz dilekçesinde, Asliye Ceza Mahkemesi'nin ne başvuranın çocuğu için yapılan müdahillik talebini ne de tazminat talebini yanıtlanmadığını vurgulamışlardır. Aynı zamanda, sorumluluğu tesis edilmiş olmasına rağmen, G.E.'nin beraatine ilişkin verilen karara, sanıklar hakkında verilen hapis cezalarının para cezasına dönüştürülmesine ve verilen cezanın ertelenmesine karşı çıkmışlardır. Diğer yandan, Sözleşme'nin 2'nci maddesine dayanarak, yaşam hakkının ihlal edilmiş olduğunu ve Devletin bu bakımdan olumlu yükümlerini yerine getirmediğini ileri sürmüşler ve birinci başvuran ile eşinin hastane hastane dolaşmak zorunda kalmalarının Sözleşme'nin 3'ncü maddesinde öngörülen ihlali oluşturduğunu beyan etmişlerdir. Başvuranlar, Sözleşme'nin 6'ncı ve 13'ncü maddelerine dayanarak, yargılamanın süresinin uzunluğundan

şikâyet etmekte ve bunu ortadan kaldıracabilecek bir iç hukuk yolunun yokluğundan şikâyet etmişlerdir. Son olarak, verilen hükmün, mülkiyet haklarını ihlal ettiğini ileri sürmüşlerdir.

59. 21 Ocak 2009 tarihinde, Yargıtay Başsavcılığı mütalaasını sunmuş ve hemşire G.E. bakımından ilk derece mahkemesi kararının onanmasını, diğer sanıklar bakımından ise ceza zamanaşımı dolayısıyla yargılamanın sonlandırılmasını talep etmiştir.

60. 7 Ekim 2010 tarihinde, Yargıtay, G.E. bakımından ilk derece mahkemesi kararını onamıştır. Diğer sanıklar bakımından ise, Ceza Kanunu'nun 102'nci maddesinin 4'ncü ve 2'nci fıkrası uyarınca, zamanaşımı nedeniyle, ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur. Yargıtay böylelikle, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 322'nci maddesi uyarınca zamanaşımı nedeniyle yargılamayı sonlandırmıştır.

5. S.Ö.hakkındaki kovuşturma

61. 4 Ocak 2008 tarihinde, Sağlık Kurulu'nun, 20 ve 21 Mayıs 2004 tarihli raporunda, S.Ö.'nün sorumluluğunu tespit etmediğini, kendisi aleyhinde yeterli kanıt bulunmadığını, kendisine atfedilen fiilin zamanaşımı süresinin dolmak üzere olduğunu belirten İzmir Cumhuriyet savcısı bu kişi hakkında takipsizlik kararı vermiştir.

62. Birinci başvuran, bu karara itiraz etmiştir.

63. 14 Ocak 2009 tarihinde, Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yaptığı itiraz reddedilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

64. İlgili iç hukuk, *Sevim Güngör/Türkiye* ((kabul edilebilirlik kararı), n° 75173/01, 14 Nisan 2009) davasında belirtilmektedir.

HUKUK

I. SÖZLEŞME'NİN 2'NCİ MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

65. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2'nci maddesine dayanarak, birinin eşi diğerinin annesi olan kişinin ve bu kişinin bebeğinin yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. İlgili Sözleşme hükmü şöyledir:

« 1. Herkesin yaşam hakkı yasanın koruması altındadır. (...) »

66. Hükümet, bu iddialara itiraz etmektedir.

A. Kabul edilebilirlik hakkında

67. Mahkeme, Sözleşme'nin 35'nci maddesinin 3'ncü fıkrasının a) bendi uyarınca, bu őikâyetin açıkça temelden yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme, diğer yandan, başkaca herhangi bir kabul edilemezlik nedeni bulunmadığını tespit etmektedir. Bu nedenle, başvurunun kabul edilmesi gerekmektedir.

B. Esas hakkında

1. Başvuranların iddiaları

a. Menekşe Şentürk'ün ölümü nedeniyle 2'nci maddenin maddi bakımdan ihlal edildiği iddiası hakkında

68. Başvuranlar, ilgili doktorların ve ebelerin ağır ihmalinden dolayı ölümün meydana geldiğini belirtmektedirler. Başvuranlara göre, doktorlar ve/veya ebeler sorumluluklarının gereğini yerine getirmiş ve deontoloji kurallarına uymuş olsalardı bu ölüm olayı önlenebilirdi. Başvuranlara göre, bu kişiler, tam tersine, yükümlülüklerini ağır bir biçimde ihlal etmişlerdir.

Bu bakımdan, başvurular, fiilin basit bir ihmal değil bir cinayet olarak nitelendirilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler.

69. Başvurulara göre, ölen kişi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi doktorları tarafından durumunun ağır olduğu tespit edilmiş olmasına rağmen, zorla Konak kadın hastalıkları ve doğum Hastanesi'ne transfer edilmiştir. Böylece, ameliyat ücreti olan 1 000 Avroyu (EUR) ödeyemediği için hastanın eşine, hastayı bir başka hastaneye götürmesi söylenmiştir. Mahkeme'nin *Oyal /Türkiye davasındaki* (n° 4864/05, 53-51. Madde, 23 Mart 2010) tespitine atıfta bulunan başvurular, Devletin gerekli tıbbi tedaviyi sağlamakla yükümlü olduğunu, çünkü sağlık koruma sisteminin devlet tarafından yönetildiğini/kontrol edildiğini hatırlatmaktadır.

70. Başvurular, diğer yandan, doktorların hastanın kritik durumundan haberdar olduklarını belirtmektedirler. *Jasinskis /Letonya kararına* (n° 45744/08, 67-68. Madde, AİHM 2010-... (özetler)) atıfta bulunan başvurular, Hükümet'in gerekli tedaviyi sunamamasından hareketle, uyuşmazlık konusu ölümden dolayı sorumlu olduğunu ileri sürmektedirler. Başvurulara göre, Hükümet, böylelikle, Sözleşme'nin 2'nci maddesini maddi bakımdan ihlal etmiştir.

b. Menekşe Şentürk'ün ölümünde usul bakımından ihlal iddiası hakkında

71. Başvurular, Yargıtay'ın sanıklara karşı açılan ceza davasının zamanaşımı nedeniyle düşmesine karar vermesinin altında bu kişilerin cezasız kalmalarını sağlamak isteğinin bulunduğunu, bunun da, yargılamanın etkisizliğini ve hakkaniyete aykırılığını gösterdiğini belirtmektedirler. Başvurulara göre, iç sistemin tıbbi personeli hastalara nazaran daha çok koruduğu açıkça ortadadır. Başvurular, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi doktorlarına karşı kovuşturmanın ancak 2005 yılında Danıştay'ın müdahalesi ile başlatıldığını, bunun da olayın üzerinden beş yıl

geçmesi demek olduğuna dikkati çekmektedirler. Başvuranlara göre, aynı Tıp Fakültesi'nde çalışan tıbbi personelden oluşan bir üniversite komisyonu, soruşturma izni vermede gerçekten isteksiz davranacaktır. Aslında, bu komisyon, varlıkları olmaksızın sanıklar ile ilgili ceza kovuşturmasının geçersiz ve hükümsüz olması sonucunu doğuracak incelemelerin yapılmasını engellemek için elinden geleni yapmıştır.

72. Üniversite personeline karşı girilen ceza soruşturmasının etkisizliği bir yana, ana dava dosyası, sürekli olarak çeşitli ceza mahkemeleri arasında dolaştırılmıştır. Başvuranlara göre, bu erteleme ve transferlerin hiçbir mantıksal temeli bulunmamaktadır.

c. Doğumdan önce ölen çocuğun ölümü nedeniyle Sözleşme'nin 2'nci maddesinin ihlal edildiği iddiası hakkında

73. Başvuranlar, annenin taşıdığı bebeğin 11 Mart 2000 tarihinde öldüğünü belirtmektedir. Başvuranlar, sağlık sisteminin kusuru sonucunda bebeğin saptanması gereken bir sağlık sorunundan dolayı doğumdan önce öldüğünü belirterek, çeşitli doktorlar ve ebelerin ifadelerine göndermede bulunmaktadırlar. Başvuranlara göre, Hükümet, annesinin ihtiyaç duyduğu bakımın gerekli zamanda verilememesi nedeniyle, bu çocuğun ölümünden sorumludur. Türk Ceza hukukuna göre, doğumdan önce ölen bir çocuk kişi vasfını haiz değilken, özellikle Amerika Birleşik Devletleri gibi diğer başka ülkelerde, doğumdan önce ölen çocuk ceza hukuku bakımından kişi sayılmaktadır.

74. Çocuğun doğumdan önce ölümünde, 2'nci maddenin usul bakımından ihlal edildiği iddiası kapsamında, başvuranlar, ölüm zamanının belirlenmesi amacıyla hiçbir inceleme yapılmadığını ileri sürmektedirler. Bu ölüme ilişkin taleplerinin ulusal makamlar tarafından hiçbir şekilde dikkate alınmadığını belirtmektedirler. Başvuranlar, yerel makamların, çocuk sanki hiç var olmamış gibi davranmalarından şikâyet etmektedirler. Hâlbuki Medeni Kanun'a göre doğumdan önce ölen çocuğun hukuken bir kişi

olduğunu ve çocuğun ölüm anının ve ölüm nedeninin belirlenmesi amacıyla yetkili makamların bu konuda soruşturma başlatabileceğini ve kovuşturma yapılabileceğini iddia etmektedirler. Bu bağlamda, başvuranlar, *Calvelli ve Ciglio/İtalya* ([BD], n° 32967/96, 49. Madde, AİHM 2002-I), ve *Öneryıldız /Türkiye* ([BD], n° 48939/99, AİHM 2004-XII) davalarına atıf yapmaktadırlar.

75. Ayrıca, başvuranlara göre, Türk Ceza hukuku, düşük yapmaya neden olma fiili dışında, henüz doğmamış bir bebeğin ölümüne sebebiyet verilmesi durumu için hiçbir hüküm içermemektedir. Bu nedenle, medeni hukuk bakımından, henüz doğmamış bir çocuk, anne rahminde bulunduğu andan itibaren, canlı olarak doğmak kaydıyla, haklardan yararlanabilmektedir. Başvuranlar, bu kapsamda, iç hukukun mevcut yapısının uluslararası standartlardan ve Avrupa Konseyi üyesi devletlerin ortak yaklaşımından uzak olduğunu ileri sürmektedirler.

2. Hükümetin itirazları

76. Hükümet, olguların ve uyuşmazlık konusu olaya karışmış kişilerin sorumluluklarının, çeşitli bilimsel raporlar temelinde, her bakımdan yetkili yargı mercileri tarafından bağımsız bir biçimde incelendiğini ve bunun sonucunda da sorumluların yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca mahkûmiyetlerine kara verildiğini belirtmektedir.

77. Hükümet, hastane masrafları konusunda, sosyal güvenlik sigortası kapsamında korunmuyor olsalar bile, acil servise gelen hastaların ön ödeme olarak hastane masraflarına ilişkin herhangi bir meblağ ödemek zorunda olmadıklarını ifade etmektedir. Bu nedenle, Hükümete göre, ne sosyal sağlık sigortası olan ne de hastane masraflarını ödeyebilen hasta, yerel dayanışma fonları tarafından verilen bir yoksulluk belgesi alabilecek ve hastane masraflarından muaf tutulabilecektir.

78. Doğmamış çocuğun hukuksal durumu hakkında, Hükümet, Medeni Kanun'un 28'nci maddesi uyarınca, canlı doğan ve yaşayabilecek olan çocuğun hukuken kişi kabul edildiğini ifade etmektedir.

3. *Menekşe Şentürk'ün yaşam hakkı konusunda Mahkeme'nin değerlendirmesi*

a. Genel ilkeler

79. Mahkeme, Sözleşme'nin 2'nci maddesinin birinci cümlesinin, Devleti kasıtlı ve düzensiz ölüme neden vermek konusunda kısıtlamakla kalmayıp, hâkimiyeti altındaki kişilerin yaşamlarını korumak için gerekli önlemleri almaya da zorladığını hatırlatır. Bu ilkeler aynı zamanda, kamu sağlığı alanı bakımından da geçerlidir (bkz, birçok karar arasından örneğin, *Powell/Birleşik Krallık* (kabul edilebilirlik kararı), n° 45305/99, AİHM 2000-V, ile 48'nci paragrafta atıf yapılan *Calvelli ve Ciglio* [BD]. Gerçekten de bazı durumlarda, resmi makamların halk sağlığı politikası kapsamındaki eylem ve ihmallerinin 2'nci maddenin maddi yönü itibarıyla, bunların sorumluluklarına yol açabileceği (*Powell*, atıf yapılan karar) göz ardı edilemez .

80. Bununla birlikte, bir Sözleşmeci Devlet, sağlık personeli bakımından yüksek bir yeterlik seviyesini sağlamak ve hastaların yaşamlarının korunmasını teminat altına almak için gerekeni yapmışsa, hastaların tedavisi kapsamında bir sağlık çalışanının yaptığı değerlendirme hatası veya sağlık çalışanları arasında kötü bir koordinasyon gibi sorunların tek başlarına bir Sözleşmeci Devleti Sözleşme'nin 2'nci maddesinde (*ibidem*) öngörülen yaşam hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülük kapsamında hesap vermeye zorlayacağı kabul edilemez.

81. Mahkeme, Sözleşme'nin 2'nci maddesinin Devlete yüklediği olumlu yükümlülüklerin, özel hastane olsun, kamu hastanesi olsun, hastanelerin hastaların yaşamlarının güvence altına alınması için özel

tedbirler almalarını gerektirecek bir düzenleyici çerçevenin de Devlet tarafından uygulamaya konulmasını gerektirdiğini hatırlatır. Bu olumlu yükümlülükler, aynı zamanda, ister özel sektör, ister kamu sektöründe olsun, sağlık çalışanlarının sorumluluğu altında yaşamını yitiren bir kişinin ölüm nedeninin belirlenmesine ve gerektiğinde eylemlerinden dolayı sorumlu tutulmalarına imkân tanıyan etkin ve bağımsız bir yargı sistemi kurmayı da gerektirmektedir (bkz, özellikle, 49 numaralı paragrafta atıf yapılan *Calvelli ve Ciglio*).

82. Makul bir çabukluk ve özen beklentisi bu bağlam içinde gizli olarak yer almaktadır. Aslında, bu tür davaların kısa süre içinde incelenmeleri, sağlık hizmetlerinden yararlanan kişilerin güvenliği için önem taşımaktadır (*Byrzykowski/Polonya*, n° 11562/05, 117. Madde, 27 Haziran 2006). Devletin Sözleşme'nin 2'nci maddesi kapsamındaki yükümlülüğü, iç hukukta öngörülen koruma mekanizmalarının yalnızca teorik olarak var olmaları halinde yerine getirilemez: ayrıca, uygulamada da etkili bir biçimde işlemleri gerekmektedir, bu da, davanın incelenmesinin çabuk olması ve lüzumsuz gecikmelere maruz kalmaması anlamına gelmektedir (*Šilih/Slovenya [BD]*, n° 71463/01, 195. Madde, 9 Nisan 2009).

83. Diğer yandan, Sözleşme, üçüncü kişilere karşı ceza kovuşturması yapılmasını bir hak olarak doğrudan garanti altına almasa bile, Mahkeme, birçok kere 2'nci madde ile aranan etkin yargı sisteminin, bir cezai yaptırım mekanizması içerebileceğini ve bazı durumlarda ise içermek zorunda olduğunu belirtmiştir (51'nci paragrafta atıf yapılan *Calvelli ve Ciglio*). Bununla birlikte, yaşam hakkının veya bedensel bütünlüğün ihlali kasıtlı değilse, 2'nci maddeden kaynaklanan etkin bir yargı sistemi kurma biçimindeki olumlu yükümlülük, her zaman bir ceza davasına ilişkin olmayabilir. Tıbbi ihmalkârlık özel bağlamında, bu tür bir yükümlülük örneğin, söz konusu yargı sistemi ilgililere, doktorların sorumluluklarının tespiti ve varsa, tazminat ödenmesi ve kararın ilan edilmesi gibi uygun özel hukuk yaptırımlarının uygulanmasını sağlamak amacıyla ceza mahkemeleri

önünde tek başına ya da birlikte dava açma imkânının yanında hukuk mahkemeleri önünde dava açma imkânı verilmesi şeklinde de yerine getirilebilir. Disiplin önlemleri de, aynı zamanda öngörülebilir (*ibidem*, 51. Madde).

b. Somut olay itibarıyla bu ilkelerin uygulanması

i. Sözleşme'nin 2'nci maddesinin esas bakımından ihlal edildiği iddiası hakkında

84. Somut olayda, başvurular, Bayan Şentürk'ün ölümünün kasıtlı olduğu gibi bir iddiada bulunmamaktadırlar. Bununla birlikte, ilgili tıbbi personele isnat edilen fiillerin basit birer ihmal olarak değerlendirilmemesi gerektiğini, cinayetin kurucu unsurları olarak görülmeleri gerektiğini ileri sürmektedirler. 2'nci maddenin maddi yönü bakımından, tıbbi personelin bu şekilde kendilerine atfedilebilecek ağır kusurlarından ve ayrıca yeterli finansal imkânları olmadığı gerekçesiyle Bayan Şentürk'ün hasta olarak kabulünde işlenen kusurdan dolayı mesleki yükümlülüklerini ihmal ettiklerini ileri sürmektedirler (yukarıdaki 68 ila 70'nci paragraflar).

85. Mahkeme, başvurular tarafından şikâyet edilen bu olguların, kendisinin daha önce incelediği davalardan oldukça farklı olduğunu gözlemlemektedir (yukarıdaki 79 ila 83'ncü paragraflar). Bu nedenle, Mahkeme, somut olaydan biraz daha farklı bir bağlamda formüle edilen, yukarıda atıf yapılmış mahkeme içtihadındaki ölçüt ve ilkelerin, işbu davaya aynen uygulanamayacağı, bununla birlikte, kendisine dava koşullarını değerlendirirken yardımcı olacağı düşüncesindedir.

86. Mahkeme, öncelikle, iç hukuk hükümlerinin yorumlanmasının ve somut davada, isnat edilen fiillerin cezai sınıflandırması sorununun iç yargı mercilerinin münhasır yetkisine girdiğinin hatırlatılmasını gerekli görmektedir (bkz, *Prado Bugalla/İspanya* (kabul edilebilirlik kararı), n° 21218/09, 18 Ekim 2011). Mahkeme ayrıca, somut davanın koşulları

itibarıyla, başvurular tarafından şikayet konusu edilen tıbbi personelin davranışlarından bazılarının iç hukukta Ceza Kanunu'nun 455'nci maddesinde öngörüldüğü şekliyle kasıtsız öldürme fiili olarak düzenlenmiş olduğunu gözlemlemektedir (yukarıdaki 30, 49 ve 57'nci paragraflar).

87. Mahkeme, daha sonra, başvuranlardan birinin eşi diğerinin ise annesi olan ölen kişinin maruz kaldığı birbirini izleyen tıbbi ihmallerin, aynı şekilde, kendisini muayene eden tıbbi personelin bazılarının sergilemiş olduğu beceriksizliğin, inceleme ve bilirkişi raporları ile tespit edildiğini gözlemlemektedir. Mahkeme aynı zamanda, ilgili tıbbi personelin sorumluluğunun bu raporlar ile açık bir şekilde belirlenmiş olduğunu gözlemlemektedir (yukarıdaki 16, 17 ve 45'nci paragraflar). Aynı şekilde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi doktorları hakkında ceza soruşturması izni verilmemesi konusu kapsamında başvuru Danıştay da, bu kişilerin fiillerinin cezai sorumluluk doğurduğunu belirtmiş ve bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılmasını talep etmiştir (yukarıdaki 28'nci paragraf). Son olarak, ilgili tıbbi personelin bir kısmının uyuşmazlık konusu ölümdaki sorumluluğu ilk derece ceza mahkemesi tarafından da kabul edilmiştir (yukarıdaki 57'nci paragraf).

88. Bu bağlamda, Mahkeme, Sözleşme'nin 2'nci maddesi kapsamında bir sorunun, bir Sözleşmeci Devletin yetkili makamlarının tüm vatandaşlara sağlamakla yükümlü oldukları tıbbi desteği vermeyi reddederek kişi hayatını tehlikeye düşürmeleri durumunda ortaya çıkabileceğini hatırlatır (*Kıbrıs/Türkiye davası* [BD], n° 25781/94, 219. Madde, AİHM 2001-IV, ve *Nitecki/Polonya* (kabul edilebilirlik kararı), n°65653/01, 21 Mart 2002).

89. Somut davanın koşullarına bakıldığında, yerel makamların makul olarak kendilerinden beklenebilecek olanı yapıp yapmadıklarını ve genel anlamda, bu makamların özellikle uygun tıbbi bakım hizmeti verme kapsamında hastanın fiziksel bütünlüğünü koruma yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini araştırmak Mahkeme'ye düşmektedir. Bu amaçla, Mahkeme, dosyadaki unsurlardan görülebileceği üzere, ölen kişinin trajik

ölümüne neden olan olayların meydana geliş sırasına ve ölen hasta ile ilgili tıbbi verilere önem vermektedir. Mahkeme, ayrıca, bu kapsamda, hastanın Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne varışına kadar geçen zaman içinde verilen sağlık hizmeti ile bu hastaneye varışından sonra meydana gelen olaylar arasında bir ayırım yapılması gerektiğini düşünmektedir.

90. Aslında, dahili planda yürütülen inceleme, Bayan Şentürk'ün ölümünün yalnızca sağlık çalışanlarının değerlendirme hatalarından (bu durum özellikle, ölen kişinin Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne gelişine kadar geçen dönem bakımından söz konusudur) kaynaklanmadığının, aynı zamanda tedavi ve bakım masraflarının önceden ödenmemesi nedeniyle hastanın tedaviye kabul edilmemiş olmasının da rol oynadığının tespitine olanak tanımıştır (yukarıdaki 16, 17, 45 ve 57'nci paragraflar).

91. Bu bağlamda, Mahkeme, dava dosyasındaki unsurlar ve Sağlık Bakanlığı'nın 24 Kasım 2000 tarihli soruşturma raporundaki bulgular temelinde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi doktorlarının, hastanın tıbbi tedavisini yapmaksızın transferini gerçekleştirmek suretiyle ölümüne sebebiyet verdikleri ve ameliyat ücretinin ödenmesi ile ilgilenmelerinden dolayı mesleki ödevlerini yerine getirmediklerinin tespit edildiğini gözlemlemektedir (yukarıdaki 17'nci paragraf).

92. Aynı şekilde, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi doğum servisi nöbetçi doktorları T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö., birinci başvuranın eşinin ölümü ile ilgili olarak, bir bilirkişi komisyonu tarafından « hastayı, parası olmadığından dolayı, sağlık durumu elvermediği halde, sosyal sigortalılara hizmet veren hastaneye yanında tıbbi destek personeli olmaksızın transfer ettikleri gerekçesiyle » 4/8 oranında sorumlu tutulmuşlardır (yukarıdaki 45'nci paragraf).

93. Mahkeme, ayrıca, dosyada yer alan unsurlar temelinde hükmünü vermiş olan Asliye Ceza Mahkemesi'nin 18 Mart 2008 tarihli kararının gerekçeye dair kısmından, birinci başvuran ve eşinin doktorlar tarafından

yapılan hastaneye yatırma önerisini « maddi imkanları bulunmadığı gerekçesiyle » reddettiklerini gözlemlemektedir (yukarıdaki 57'nci paragraf).

94. Hükümete göre, acil tıbbi müdahaleler, önceden ödeme yapma zorunluluğu olmaksızın gerçekleştirilmektedir (yukarıdaki 77'nci paragraf). Bu bağlamda Mahkeme, somut davada, olayların meydana geldiği tarihte hizmete erişim bakımından Devletin kamu sağlığı politikası hakkında *in abstracto* görüş ifade etmek gibi bir görevi olmadığını açıklamanın gerekli olduğu kanısındadır. Aslında, Mahkeme için, uyuşmazlık konusu ölüm olayının koşulları hakkında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde sağlık hizmetinin verilmesi için önceden para yatırılması gerektiği gibi yerel makamlar tarafından varılan sonuçlar temelinde tespit yapmak yeterli olacaktır. Caydırıcı nitelikteki bu koşul, hastanın bu hastanede tedavi görmekten vazgeçmesine neden olmuştur. Ancak, 24 Kasım 2000 tarihli soruşturma raporu (yukarıdaki 17'nci paragraf) ve S.A.A. ile ölen kişinin transferini gerçekleştiren ambulans şoförünün (yukarıdaki 17'nci paragraf) beyanları başta olmak üzere, soruşturma dosyasındaki çeşitli ifadeler temelinde Mahkeme, ölen kişiye verilmesi gereken sağlık hizmeti ile ilgili olarak, bu cayma fiilinin hiç bir açıdan bilinçli bir şekilde yapılmış veya yerel makamların sorumluluklarından muaf olmalarını sağlayan bir fiil olarak değerlendirilemeyeceği görüşündedir.

95. Aslında, Mahkeme, hastanın bu hastaneye varışı sırasındaki sağlık durumunun ağırlığı ve yapılmadığı takdirde son derece ağır sonuçlara yol açabilecek acil bir ameliyatın gerekliliği hakkında hiçbir şüphenin bulunmadığını vurgulamaktadır. Mahkeme, Bayan Şentürk'ün yaşam şansı hakkında spekülasyon yapmaksızın, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde kendisine sağlık hizmeti sunmayıp, hastayı başka bir hastaneye transfer eden tıbbi personelin bunun doğuracağı yaşam tehlikesinin gayet iyi farkında olduğunu gözlemlemektedir. (yukarıdaki 17'nci paragraf). Ayrıca, tıbbi personel hakkında cezai soruşturma izni

vermeyen komisyonun, dosya içeriğinden, hastaneye yatırılmayı gerektiren acil tıbbi durumlarda, hastane masrafının ödenmemesi halinde ne yapılması gerektiğini belirleyemediği gözlemlenmektedir (yukarıdaki 23 ve 94'ncü paragraflar). İç hukukun, ölen kişinin sağlık durumunun gerektirdiği tıbbi bakımın verilmemesi durumunu önlemeyi öngörmemiş olduğu görülmektedir.

96. Bu şekilde, hastanecilik hizmetlerinin gösterdiği bariz fonksiyon bozukluğunun kurbanı olan ölen kişi, uygun tıbbi bakıma erişim hakkından mahrum bırakılmıştır. Bu tespit, Mahkemenin, ilgili Devletin, ölen kişinin bedensel bütünlüğünü korumaya ilişkin ödevini ihlal ettiği sonucuna varması için yeterlidir. Mahkeme, bu nedenle Sözleşme'nin 2'nci maddesinin maddi yönü bakımından ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmaktadır.

ii. Sözleşme'nin 2'nci maddesinin usul yönünden ihlal edildiği iddiası hakkında

97. Mahkeme, başvuruların şikâyetlerinin aynı zamanda Bayan Şentürk'ün ölümünden dolayı cezai kovuşturmaya tâbi tutulan ve ilk derece ceza mahkemesi tarafından sorumluluklarına hükmedilen söz konusu doktorlar ve ebelerin ceza davasının zamanaşımından dolayı düşmesinden dolayı cezalandırılmadıklarını vurgulamaktadır (yukarıdaki 71'nci paragraf). Bu bağlamda, Mahkeme, dosyadaki unsurlar temelinde, zamanaşımından dolayı uyuşmazlık konusu ölüm olayının sanıklarının herhangi etkili bir mahkûmiyete maruz kalmadıklarını tespit etmektedir.

98. Taraflarca sunulan bilgiler temelinde, Mahkeme, ilgililerin, ölen kişiyi tedavi etmekle görevli doktorlar ve ebelerin bu görevlerini yerine getirmemelerine karşı yalnızca tek bir cezai iç hukuk yoluna başvurduklarını gözlemlemektedir. Burada, Mahkemeye düşen görev, başvuruların yaptığı suç duyurusunu takiben yetkili makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın 2'nci maddenin usul yönüne giren çabukluk,

etkinlik ve gerekli özen şartlarını karşılayıp karşılamadığını incelemek olacaktır (benzer bir yaklaşım için bakınız, *Eugenia Lazăr/Romanya*, n° 32146/05, 72. Madde, 16 Şubat 2010).

99. Bu bağlamda, Mahkeme, uyuşmazlık konusu fiillerinden dolayı ilgili doktorlar T.K., H.V., S.A. ve Ö.Ö.'ye karşı ceza kovuşturmasının başlatılabilmesi için gerekli olan ceza soruşturması izninin verilmesine ilişkin idari aşamanın, inceleme komisyonunun sistematik red kararlarına bakan Danıştay'ın müdahale edip, gerekli cezai takibatın yapılabilmesi amacıyla davayı re'sen ceza yargısı önüne göndermesine kadar yaklaşık üç yıl sürdüğünü tespit etmektedir (yukarıdaki 28'nci paragraf). Mahkeme daha sonra, dokuz yılı aşana bir yargılama sürecinin sonunda, 7 Ekim 2010 tarihinde, tıbbi personele karşı yürütülen tüm kovuşturmanın zamanaşımı nedeniyle sonlandırıldığını (hakkında verilen beraat kararı onanan G.E. hariç) tespit etmektedir.

100. Ancak, Mahkeme, engeller veya zorluklar nedeniyle soruşturmanın ilerleyemediği özel durumların ortaya çıkabileceğini, böyle bir durumda, yetkili makamların kamunun güvenini muhafaza etmek ve hukuk devleti ilkesinin gereğini yerine getirmek ve yasadışı fiillere tolerans tanıma şeklinde algılanabilecek bir görünümü veya bu fiillerin işlenmesindeki her türlü gizli anlaşmayı önlemek için kısa sürede tepki göstermeleri gerektiğini hatırlatır (*Şilih* atıf yapılan 196. Madde). Somut olayda, Mahkeme'nin yapabileceği tek şey, yargılamanın süresinin hızlı olması ve lüzumsuz gecikmelere maruz kalmaması koşulunun hiçbir şekilde karşılanmadığını tespit etmekten ibaret olacaktır (bkz, benzer bir değerlendirme için, 75'nci paragrafta atıf yapılan *Eugenia Lazăr*).

101. Mahkeme, diğer yandan, ceza yargılamasının en başında, S.Ö.'ye karşı kamu davası açılmaması gibi bir unutkanlığın meydana geldiğini ve bu durumun, hakkında takipsizlik kararı verilen 2008 yılına kadar devam ettiğini tespit etmektedir (yukarıdaki 24, 53 ila 54 ve 61 ila 63'ncü paragraflar).

102. Mahkeme, daha önce, tıbbi bir ihmalden dolayı ölüm durumunda, Türk yargı sisteminin bir yandan kamu davası açılmasını, diğer yandan ise zarar gören tarafın görevli adli yargı yerinde dava açmasını, ayrıca sorumluluğun tespiti durumunda disiplin cezası verilmesi imkânlarını öngördüğünü belirtme imkânı bulmuştur. Mahkeme böylece, Türk yargı sisteminin vatandaşlara teorik anlamda 2'nci maddenin usul yönünden gerekli koşullarını karşılayan araçlar sunduğu sonucuna varmaktadır (atıf yapılan *Sevim Güngör, Aliye Pak ve Habip Pak /Türkiye davası* (kabul edilebilirlik kararı), n° 39855/02, 22 Ocak 2008 ve *Serap Alhan /Türkiye davası* (kabul edilebilirlik kararı), n° 8163/07, 14 Eylül 2010).

103. Mahkeme, ölen kişinin Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne gelmesinden önce maruz kaldığı çeşitli tıbbi ihmal ve hatalar kapsamında somut olay itibarıyla da geçerli olan bu tespitlerini tartışmaya açabilecek herhangi bir neden görmemektedir. Ancak, Mahkeme, özellikle yerel makamlarca yürütülen soruşturma raporları temelinde, işbu davanın koşulları içinde söz konusu hastanenin tıbbi personeline atfedilecek kusurun, hastanede çalışan doktorların bilinçli bir şekilde ve mesleki ödevlerini ihlal ederek hastalarının hayatını korumak için gerekli acil tedbirleri almamalarından dolayı basit bir hata veya ihmalden daha öteye gittiğini tespit etmiş olduğunu hatırlatır.

104. Ancak, Mahkeme, kendi girişimleri ile yapacakları başvurular hariç olmak üzere, yaşam hakkını ihlal eden kişilerin suçlanmaması ve haklarında ceza kovuşturması yapılmamasının 2'nci maddenin ihlali sonucunu doğurabileceğini hatırlatır (bkz, *mutatis mutandis*, 93'ncü paragrafta atıf yapılan *Öneryıldız, in fine*, AİHM 2004-XII ile *Kalender /Türkiye davası* n° 4314/02, 52. Madde, 15 Aralık 2009). Mahkeme, ilgilinin yaşamının tehlikeye sokulduğu kanısına vardığı takdirde, aynı durumun, bir hastanın bir hastaneden tıbbi yardım alamamasında da geçerli olduğunu düşünmektedir.

105. Buradan hareketle ve söz konusu cezai kovuşturmadaki eksikliklere ilişkin tespitler temelinde (yukarıdaki 100 ila 102'nci paragraflar), Mahkeme, somut olayda, Sözleşme'nin 2'nci maddesinin usul yönünden ihlal edilmiş olduğu sonucuna varmıştır.

4. Mahkeme'nin Fetüsün yaşam hakkına ilişkin değerlendirmesi

106. Mahkeme, Büyük Dairenin, *Vo/Fransa* kararında ([BD], n° 53924/00, 82. Madde, AİHM 2004-VIII), yaşamın bilimsel ve hukuki başlangıcı hakkında Avrupa'da bir uzlaşma olmaması halinde, yaşamın başlangıcının hareket noktasının Mahkeme tarafından genellikle Devletlerin takdirine bırakılmış olduğunu hatırlatır. Büyük Daire'ye göre « Sözleşme'nin 2'nci maddesi bakımından doğacak çocuğun bir "kişi" olup olmadığına soyut olarak yanıt vermek ne istenebilir bir şeydir, ne de mümkündür » (*ibidem*, 85.Madde).

107. Bu hükümden bu yana, Büyük Daire, bu ilkenin önemini, fetüs adına talep edilen haklar ile onu taşıyan annenin haklarının birbirinden ayrılmaz biçimde bağlı olduğu sonucuna vardığı *A, B ve C/İrlanda* ([BD], n° 25579/05, 237. Madde, AİHM 2010) davasında vurgulama imkânı elde etti (bkz, bu kapsamda, *Vo kararının* 75 ila 80'nci paragraflarında yer verilen Sözleşme'ye dayalı içtihadın analizi).

108. Somut davanın koşullarında, Mahkeme, bu yaklaşımından uzaklaşmasını gerektirebilecek bir neden görmemekte ve başvuruların fetüsün Sözleşme'nin 2'nci maddesi kapsamına girip girmediğine ilişkin şikayetini inceleme gereği duymamaktadır. Mahkeme, bahsi geçen fetüsün hayatının Bayan Şentürk'ün hayatı ile sıkıca bağlı olduğunu ve Bayan Şentürk'e uygulanacak tedaviye muhtaç olduğunu düşünmektedir. Ancak bu durum, ölen kişinin yaşam hakkının ihlali önünden incelenmiştir (yukarıdaki 87 ila 97'nci paragraflar). Buradan hareketle, Mahkeme,

başvuranların bu kapsamdaki şikâyetinin ayrı bir incelemeyi gerektirmediğini düşünmektedir.

II. SÖZLEŞME’NİN 3, 6 VE 13’NCÜ MADDELERİ İLE 1 NUMARALI PROTOKOLÜN 1’NCİ MADDESİNİN İHLALİ İDDİASI HAKKINDA

109. Başvuranlar, Sözleşme’nin 3’ncü maddesine dayanarak, birinin eşi diğerinin ise annesi olan ölen kişinin ölümünden dolayı manevi bir acı çektiklerini ileri sürmektedirler ve ölen kişinin tedavi göremediği tüm süre boyunca çektiği ıstıraptan şikâyetçidirler.

Başvuranlar, Sözleşme’nin 6’ncı maddesi kapsamında, yargılama süresinin aşırı uzunluğundan ve Asliye Ceza Mahkemesi kararının gerekçesiz oluşundan da şikâyetçidirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 13’ncü maddesine dayanarak, ayrıca, kendi şikâyetleri gibi şikâyetler bakımından, sağlık sistemi ile yargı sisteminin etkin olmayışından şikâyetçidirler. Bu bağlamda, Ege Üniversitesi doktorlarının cezai takibatı için gerekli soruşturma izninin alınmasının beş yıl sürmüş olduğunu belirtmektedirler. Başvuranlar, ayrıca, yargılama süresinin aşırı uzunluğunun neden olduğu zararların tazminini sağlayan iç hukuk yollarının bulunmayışını ileri sürmektedirler.

Son olarak, başvuranlar ilk derece ceza mahkemelerinin tazminat talepleri hakkında karar vermektan imtina ettiğini belirtmekte ve 1 numaralı Protokolün 1’nci maddesi kapsamında, zamanaşımının kendilerini tazminat talebinde bulunmaktan alıkoyacağını ileri sürmektedirler.

110. Sözleşme’nin 2’nci maddesinin ihlal edildiği tespitinden hareketle (yukarıdaki 97 ve 106’ncı paragraflar), Mahkeme, işbu başvurunun içerdiği temel hukuki sorunu incelemiş olduğu kanısındadır. Davanın koşulları ve tarafların savları birlikte göz önüne alındığında, Mahkeme, Sözleşme’nin 3, 6 ve 13’ncü maddeleri ile 1 numaralı Protokolün 1’nci maddesinin ihlaline ilişkin şikâyetler hakkında ayrıca karar verilmesine gerek

olmadığı düşünesindedir (benzer bir yaklaşım için, *Kamil Uzun /Türkiye davası* n° 37410/97, 64. Madde, 10 Mayıs 2007).

III. SÖZLEŞME'NİN 41'NCİ MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

111. Sözleşme'nin 41. maddesinin hükmü aşağıdaki gibidir:

« Mahkeme, bu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören tarafın hakkaniyete uygun bir surette tatminine hükmeder ».

A. Tazminat

112. Birinci başvuran Mehmet Şentürk, maruz kaldığını belirttiği maddi zarar kapsamında 542,20 Avro (EUR) talep etmekte ve bunu destekleyici belge olarak da, eşinin ölümünün neden olduğu ekonomik destek kaybının 1 172,35 Türk Lirası olduğunu belirten belgeyi göstermektedir. Birinci başvuran, aynı zamanda, manevi tazminat olarak 100 000 Avro, Bekir Şentürk ise bu kapsamda 200 000 Avro talep etmektedir.

113. Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir. Maddi zarar kapsamında talep edilen tutar ile ilgili olarak ise, ileri sürülen zararın hesaplanmasında hangi somut kriterden hareket edildiğini anlamanın mümkün olmadığını ve bu talebin hiçbir belgeye dayanmadığını savunmaktadır.

114. Mahkeme, ileri sürülen zarar ile Sözleşme'nin ihlali arasında açık bir nedensellik bağıının olması gerektiğini ve hakkaniyete uygun tatminin, varsa, ekonomik destek kaybı kapsamında bir tazminatı içerebileceğini hatırlatır (bkz, birçok karar arasından örneğin, *Kavak /Türkiye davası* n° 53489/99, 109. Madde, 6 Temmuz 2006). Somut olayda, Mahkeme, Bayan Şentürk'ün yaşamını korumamalarından dolayı, yerel makamların

Sözleşme'nin 2'nci maddesi kapsamında sorumluluklarının bulunduğu kanısına varmıştır (yukarıdaki 97'nci paragraf). Mahkeme, bununla birlikte, başvuran tarafından sunulan hesaplamanın ölen kişinin şahsi gelirinin bulunmadığını gösterdiğine dikkati çekmektedir. Bu koşullarda, Mahkeme, ileri sürülen maddi zararın yeterli dayanaktan yoksun olduğu kanısına varmıştır. Mahkeme, bu nedenle, başvuranın bu kapsamdaki talebini reddeder.

115. Mahkeme ayrıca, başvuranlara manevi tazminat kapsamında, toplam 65 000 EUR ödenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Masraf ve Giderler

116. Başvuranlar aynı zamanda, iç yargı mercileri nezdinde yaptıkları masraf ve harcamalar için 1 931, 25 Avro, Mahkeme önündeki yargılama için avukatlık ücreti olarak 11 562, 50 Avro, ayrıca Mahkeme'ye yapılan başvuru kapsamındaki harcamalar için 216 Avro talep etmektedirler. Bu talepleri desteklemek amacıyla, avukatları tarafından düzenlenmiş bir hesap belgesi ve faturalar sunmaktadırlar.

117. Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

118. Mahkeme'nin içtihadına göre, başvuran, harcama ve masraflarının gerçekliğini, gerekliliğini ve tutar olarak makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masrafların iadesini talep edebilir. Mahkeme, somut olayda, dayanak teşkil eden belgeler ve içtihadı ışığında, tüm masrafları için toplam 4 000 Avro ödenmesinin makul olduğuna, bu tutardan, Mahkeme önündeki yargılama için adli yardım kapsamında ödenen 850 Avronun düşülmesi ve kalan tutarın başvuranlara ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

119. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

İÇ BU GEREKÇELERLE MAHKEME OYBİRLİĞİYLE,

1. Menekşe Şentürk'ün ölümü ile ilgili olarak Sözleşme'nin 2'nci maddesi kapsamında yapılan Şikayet bakımından, başvurunun *kabul edilmesine*;
2. Menekşe Şentürk'ün ölümü nedeniyle, Sözleşme'nin 2'nci maddesinin esas yönünden *ihlal edilmiş olduğuna*;
3. Sözleşme'nin 2'nci maddesinin usul yönünden *ihlal edilmiş olduğuna*;
4. Diğer Őikayetler hakkında ayrıca karar verilmesine *gerek olmadığına*;
5.
  - a) Sözleşme'nin 44'ncü maddesinin 2'nci fıkrası uyarınca, savunmacı Devletin başvurulara kararın kesinleştiği tarihten başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna:

- i) Başvuranlara birlikte, 65 000 EUR (altmış beş bin Avro) tutarında manevi tazminat ve ayrıca tahakkuk edebilecek bütün vergiler;
- ii) Masraf ve giderler için başvuranlara birlikte, 4 000 EUR (dört bin Avro) tutarında maddi tazminat ödenmesi ve bu tutardan adli yardım kapsamında ödenmiş olan 850 EUR (sekiz yüz elli Avro) bedelin düşülmesi ve ayrıca tahakkuk edebilecek bütün vergiler;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

6. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

karar vermiştir.

İşbu karar, Fransızca düzenlenmiş olup, Mahkeme İctüzüğü'nün 77'nci maddesinin 2'nci ve 3'ncü fıkraları uyarınca, 09 Nisan 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan